

Suomalaisen työväenliikkeen
kompastuskivet ja sudenkuopat

1899–1903: Suomalainen työväenliike syntyy

1899–1903: Suomalainen työväenliike kehittyy omaksi liikkeekseen ja omaksuu opin marxilaisesta sosiaalidemokratiasta.

- Suomalaisesta työväenliikkeestä kasvaa suuri massaliike.
- Ideologinen pohja vahvasti **kautskilainen ja liike sosiaalidemokraattinen.(tarkoitti muuta)**
 - Ajatus että työväenliike kokoaa voimaa yhteiskunnan sisällä parlamentaarisesti, työpaikoilla, instituutioissa ”**kunnes historia avaa oven työläisvallalle**”
 - **Työväenliike voi organisoida itseään vallankumouksellista tilaa varten ja lisätä painetta kapitalistiselle yhteiskunnalle. Suoraa konfliktia on kuitenkin syytä välttää, koska se voi kostautua.**
 - **Hyvää: vastaa kysymykseen mitä tehdä ennen vallankumouksellista tilaa**
 - Täytyy rakentaa asioita, joita työväenliike tarvitsee vahvistuakseen, kuten vahva parlamentaarinen kannatus, ammattiliittoa, työväenjärjestöjä, sanomalehtiä jne.
 - **Huonoa: Ei tiedä mitä tehdä tällä kaikella kun vallankumouksellinen tila koittaa.**
 - Tämä tulee vaikuttamaan vuoden 1917 tapahtumiin!

1905–1907: parlamentaarisen taiston aika.

1905–1907: Suuret voitot tekevät parlamentarismista uskottavan,

- Vuoden 1905 Venäjää ravistelee tappio sodassa Japania vastaan.
- Venäjällä kuohui ja vuonna 1905 tapahtui kapina ja lakkoalto, ns vuoden 1905 vallankumous jossa Tsaari painostettiin erinäisiin parlamentaarisiin myönnytyksiin.
- Suomessa tämä näkyi Suurlakkona, ja osana Venäläistä parlamentarismien kehittymistä Suomelle perustettiin eduskunta, ns.ensimmäinen sortokausi päättyi sekä annettiin yhteinen äänioikeus siinä äänestämiseen.
- Teki lopun perinteisestä säätyläisyhteiskunnasta**, ainakin paperilla.
- Sosiaalidemokraatit jotka olivat olleet aktiivisia poliittisen liikehdinnän aikana **saivat jopa 80/200 paikasta** ensimmäisissä eduskuntavaaleissa.
- Vallankumouksellisen strategian perspektiivistä, **menestys antoi osittain väärän viestin.**
- Joukkovoimaa käyttänyt **työväenliike oli saavuttanut** käyttöönsä ennenkuulumattoman **parlamentaarisen elimen** joka vaikutti tarjoavan **työväenluokalle kaikkea mitä se tarvitsisi.**

→ Tämä loi uskoa siihen, että sosialismiin voitaisiin siirtyä vaalien ja äänestyksen kautta.!

1916- heinäkuu 1917: historiallinen voitto ja päättämättömyys.

1916-heinäkuu 1917: historiallinen voitto ennen kaiken hajoamista

- Sosiaalidemokraatit onnistuivat saamaan 103/200 parlamentaarista paikasta saaden täyden vallan eduskunnassa.
- Suomeen saatiin työväenpuolueen hallitsema hallitus.
- Samalla Venäjällä kuohui ja helmikuun vallankumous lopetti Tsaarin vallan.
- Tässä valtatyhjiössä oli kyse juuri vallankumouksellisesta tilasta.
- Eduskunnassa äänestettiin pitkällisen kuohunnan jälkeen Valtalaki jossa ”eduskunta julistautui korkeimman vallan haltijaksi; ulkopolitiikka ja sotilaskysymykset jäivät Venäjän hallintoon.” SDP kannatti, porvarit vastustivat mutta kannattivat silti.
- Ennen lain käytäntöön ottamista syntyi kuitenkin riita siitä, voiko lakia soveltaa ilman hyväksyntää Venäjältä. Porvaristo vaati tämän hyväksynnän saamista, osa SDP:stä oli sitä mieltä, että laki oli jo voimassa, eikä sitä tarvitsisi lähettää Pietariin.
- Tätä odotellessa, Pietaris.sa ollut kapina onnistuttiin saamaan aisoihin.

→ **Valtaa tai vallankumouksellista tilaa ei käytetty silloin kun sitä oli.**

Heinäkuu-marraskuu 1917: hukattu vallankumouksellinen hetki.

Heinäkuu-marraskuu 1917: hukattu vallankumouksellinen hetki.

- Venäjän väliaikaishallitus(Kerentskin) saatuaan tilanteen hallintaansa, ei kuitenkaan hyväksynyt valtalakia.
- Lisäksi Suomen eduskunta määrättiin hajotettavaksi oikeutensaylittäneenä, porvaristo aktiivinen tässä.
- Sosiaalidemokraatit eivät hyväksyneet hajoittamista, mutteivat onnistuneet laittamaan sitä vastaankaan.
- Seuranneissa vaaleissa sosiaalidemokraatit menettivät enemmistönsä porvareille.
- Porvarit alkoivat valmistella omaa valtalakiaan ja itsenäisyysjulistustaan.
- Marraskuun yleislakon aikana **osa työväenneuvostoista teki jo päätöksen edetä vallankumoukseen, mutta peruutti päätöksen vain tunteja myöhemmin.** Bolshevikkien valtaannousu Venäjällä johti siihen, että Suomen työväestö arveli neuvottelevansa asiat Leninin ja kumppanien kanssa.
- Samalla porvariverotoinen eduskunta päätti ottaa vallan kokonaan itselleen ja antaa itsenäisyysjulistuksen.
 - **Tämä hukattu hetki johti siihen, että työväki ei ottanut valtaa hetkellä jolla se olisi voinut ottaa sen ilman merkittävää vastarintaa.**
 - **Se myös johti siihen, että porvarillinen hallitus tulisi olemaan se joka tultaisiin hyväksymään Suomen lailliseksi hallinnoksi.**
 - **Vuoden 1918 tammikuun vallankumouksen alkaessa, eduskunta oli jo ennättänyt ottaa osan asioista käsiinsä, jolloin vallankumous lähti heikommasta tilanteesta.**

Tammi-toukokuu 1918:

Epäonnistunut vallankumous

Tammikuu-toukokuu 1918: Työväenvallankumous ja katastrofaalinen tappio.

- Työläiset lopulta nousivat vallankumoukseen, mutta joutuivat murskatuksi**
- Vaikka punaiset saivat haltuunsa teollistuneemman osan Suomesta ei heillä ollut aikaa muuttaa tätä sotilaalliseksi voimaksi.
- Kahdesta huonosta armeijasta valkoinen armeija oli vähemmän huonosti johdettu, sillä oli tukenaan tsaarin palveluksessa olleita upseereja.
- Myöhemmin senaatti sopi Suomen muuttamisesta Saksan vasallivaltioksi ja näin ollen kokeneemmat, koulutetut ja hyvinvarustellut saksalaiset sotilaat valloittivat Suomen valkoisten joukkojen avustamana.
- Punaiset ryhtyivät lopulta vallankumoukseen ilman vallankumouksellista teoriaa tai strategiaa, tai reaalisia keinoja vallankumouksensa voittamiseen tässä vaiheessa.
- Demokraattiset periaatteet joita punaisilla oli, itse asiassa vaikeuttivat vallankumouksen suorittamista merkittävästi → demokratia ei ole toimiva elin keskellä taistelua.
- **Suomalainen työväenluokka teurastettiin ja lannistettiin pahasti.**
- **Vallankumouksesta tuli keino johon ei enää koskaan tartuttaisi.**

1918–1930: tappio synnyttää kaksi työväenliikettä.

- **1918–1930: tappio synnyttää kaksi työväenliikettä.**
 - Sisällissodan tappio, teloitukset, vankileirit ja sortotoimet tuhosivat suuren osan sotaa edeltäneestä johtajistosta ja järjestömaailmasta.
 - Jäljelle jäänyt liike jakautui tämän jälkeen uudelleen rakennettuun lailliseen SDP:hen ja vallankumouksellisiin kommunisteihin, jotka perustivat SKP:n Moskovassa.
 - Kommunistinen poliittinen toiminta jatkui Suomessa laittomana tai erilaisten rinnakkais- ja peitejärjestöjen kautta.
- -Tämä on perustavanlaatuinen jakolinja: **yksi työväenluokka, mutta kaksi kilpailevaa tulkintaa vuodesta 1918 ja kaksi strategiaa tulevaisuutta varten.**

1920–1930-luvut: kommunismin tukahduttaminen

- **1920–1930-luvut: kommunismin tukahduttaminen ja sosialidemokratian normalisoituminen.**
- Kommunistisia järjestöjä tukahdutettiin toistuvasti.
- Sosiaalidemokraattinen liike julisti kommunistit vihollisikseen.
- Lapuan liike sekä vuoden 1930 tienoilla toteutetut kommunisminvastaiset toimet ajoivat vallankumouksellista kommunismia yhä syvemmälle maan alle.
- Samalla laillinen sosialidemokratia integroitui yhä vahvemmin politiikkaan ja sai vahvan otteen suomalaisesta työväenluokasta.
 - Tämä siirsi työväen luokkataistelun luokkasovun suuntaan.

1939–1944: työväenluokka kihlautuu porvariston kanssa.

- **1939–1944: työväenluokan kansallinen integroituminen porvarivaltioon**
 - Talvisodan aikana, osin aidosti järkyttynyt SDP suoritti ”tammikuun kihlauksen”
 - Työnantajajärjestö STK ja ammattiyhdistysliikkeen keskusjärjestö SAK tunnustivat toisensa neuvotteluosapuoliksi, samalla kun sota-ajan taloushallinto toi työntekijöitä ja työnantajia yhä enemmän yhteisiin instituutioihin.
 - Vuodet 1939–44 auttoivat muuttamaan vuoden 1918 luokkavihollisen ”neuvottelukumppaniksi” saman kansallisvaltion sisällä. → **luokkasopulinja tulisi määrittelemään työväenliikkeen toimintaa nykyhetkeen saakka.**

1944–1958: kommunistinen liike palaa ja hukkaa heti tilaisuutensa.

- **1944–1958: kommunistinen liike palaa maan alta ja saavuttaa suurimman laillisen voimansa.**
- Kommunistinen toiminta laillistettiin sodan jälkeen, ja SKDL perustettiin vuonna 1944 kommunistien ja muiden SDP:n vasemmalla puolella olevien voimien liitoksi.
- Se osallistui hallitukseen vuosina 1944–48 ja myöhemmin uudelleen vuosina 1966–71 ja 1975–82;
- vuonna 1958 SKDL nousi eduskunnan suurimmaksi puolueeksi 23,2 prosentin ääniosuudella ja 50 kansanedustajalla.
- vuosi 1944 oli vuoden 1917 jälkeen toinen suuri vallankumouksellinen avautuminen
- Tällä kertaa kommunisteilla oli järjestäytynyt puolue ja valtava kannatus, ja silti Suomi valitsi kulkea parlamentaarista reittiä. MIKSI?

Vuodesta 1948 eteenpäin: kommunismi padotaan ilman kieltämistä.

- Vuodesta 1948 eteenpäin: patoaminen ilman kieltämistä.
- Kylmän sodan poliittinen kamppailu muuttui yhä enemmän työväenliikkeen kommunistisen ja sosialidemokraattisen osan väliseksi taisteluksi sen sijaan, että vastakkain olisivat olleet yhtenäinen proletariaatti ja porvaristo
- SDP levitti huhua kommunistien aikomuksesta tehdä vallankaappaus vuonna 1948 NL avulla, ei pitänyt paikkaansa mutta tästä eteenpäin ”vallankumouksellisuus” SKDL ohjelmissa väheni selvästi.
- Suomesta ei kehittynyt ”kansandemokratiaa”
- → Tätä voisi kutsua sosialidemokratian ratkaisevaksi voitoksi työväenluokan sisällä
- → Se oli myös kapitalismin strateginen voitto luokkataistelussa

1956–1968: neuvostomallin kriisi ja suomalaisten kommunistien hajaantuminen

- 1956–1968: neuvostomallin kriisi ja suomalaisen kommunismin hajaantuminen.
- Destalinisaatio synnytti kommunistisille puolueille valtavia ideologisia ongelmia, ja SKP:n vuoden 1966 puoluekokous johti keskeneräiseksi jääneeseen johdonvaihdokseen, jonka seurauksena puolue jakautui lähes tasan ja muuttui yhä vaikeammin johdettavaksi.
- Tšekkoslovakian miehitys vuonna 1968 terävöitti tämän jälkeen eroa uudistusmielisen, intervention tuominneen kommunistien ”enemmistön” ja voimakkaasti neuvostomielisen ”vähemmistön” välillä. :
 - Kiista ei enää koskenut vain taktiikkaa. Kyse oli siitä, mitä sosialismi, demokratia, Neuvostoliitto ja proletaarinen internationalismi todella tarkoittivat. → Kiista siitä ketkä toteuttivat oikeaa
 - Tämä sisäinen kiista heikensi suomalaisen kommunistisen liikkeen toimintakykyä toistaiseksi lopullisesti.

1960–1980-luvut: hyvinvointivaltion menestyksen ristiriita.

- 1960–1980-luvut: hyvinvointivaltion menestys suurena dialektisena ristiriitana.
- Liike onnistui nostamaan palkkoja, turvallisuutta, koulutustasoa, eläkkeitä, julkisia palveluja ja ammattiyhdistysliikkeen voimaa kapitalismin puitteissa niin hyvin, että käytännöllistä perustelua vallankumoukselliselle murrokselle oli yhä vaikeampi perustella ulkopuolelle (ja myös sisäisesti).
- SKDL:n osallistuminen useisiin koalitionhallituksiin osoittaa, kuinka perusteellisesti ”radikaali vasemmisto” oli integroitunut instituutioihin, joiden se oli aiemmin ajatellut joskus korvautuvan toisilla.
- Reformismi heikensi vallankumouksellista tietoisuutta osittain siksi, että reformismi todella sai aikaan uudistuksia → Vallankumous oli retorista liturgiaa, lähinnä vähemmistön illanvietossa (joka sekin uskoi Neuvostoliiton hoitavan homman)

1970–1980-luvut: enemmistö– vähemmistö-taistelu

- 1970–1980-luvut: enemmistö–vähemmistö-taistelu ja Neuvostoliittokysymys kuluttavat kommunistisen liikkeen voimia.
- Kommunistinen puolue oli muodollisesti yksi organisaatio, mutta käytännössä se toimi yhä enemmän vihamielisinä poliittisinä leireinä, ja valtavasti organisatorista energiaa kului sisäiseen taisteluun.
- Neuvostomielinen vähemmistö ja enemmistö eivät vain väitelleet abstraktista opista; ne kiistelivät Neuvostoliiton interventtioiden oikeutuksesta, Suomen kommunistien strategiasta sekä siitä, kuka edusti aitoa kommunistista liikettä.
- Konflikti johti lopulta erottamisiin ja 1980-luvulla Demokraattinen Vaihtoehto -liikkeeseen.
- !Missä vaiheessa liikkeen puolustamisesta sisäisiä poikkeamia vastaan tuli tärkeämpää kuin työväestön järjestämisestä liikkeen ulkopuolella?

1980-1992 Puolueen hajoaminen ja konkurssi

- 1985–87: SKP:n vähemmistö erotetaan SKP:stä
- SKP:n enemmistöjohto erotti opposition hallitsevia piirijärjestöjä ja satoja perusjärjestöjä, mikä hajauttaa liikkeen lopullisesti.
- Erotettu vähemmistö perustaa SKPy (y=yhtenäisyys), nykyisen SKP:n alkumuoto.
 - Tästä erosi vielä vuonna 1986 vähemmistön vähemmistö KTP (Kommunistinen työväenpuolue) (riita gorbatsovin uudistuksista vs old school stalinismi)
 - Tästä erosi vielä vuonna 2006 STP (Suomen työväenpuolue)
- Samaan aikaan SKP:n johdon tekemät taloudelliset ratkaisut tuhoavat puolueen talouden. Riitely omaisuudesta ja sen käyttämisestä toimii polttovoimana poliittiselle riitelylle.
- organisatorinen ja taloudellinen itsetuho osuu yhteen neuvostokommunismien romahduksen kanssa 1991
- Vanha SKP sekä siihen liittyneet organisaatiot ajautuivat konkurssiin vuonna 1992.
- Neuvostoliiton ja marxismi-leninismien taloudellinen, poliittinen ja ideologinen romahdus ”antoi luvan” monille loppuunpalaneille toimijoille SKP:ssa luopua kommunismin käsitteestä.

1990–1995 – kommunistien ja vasemmiston epäonnistunut jälleenyhdistyminen

- 1990–1995 – kommunistien ja laajemman vasemmiston epäonnistunut jälleenyhdistyminen
- Vasemmistoliiton perustaminen näytti aluksi tarjoavan mahdollisuuden yhdistää uudelleen sodanjälkeisen radikaalin vasemmiston hajonneet osat: entiset SKP:n enemmistökommunistit, SKDL:n sosialistit, sitoutumattomat sekä erotettuun kommunistiseen vähemmistöön kuuluneet liittyivät samaan uuteen puolueeseen.
- Uusi puolue rakennettiin kuitenkin tietoisesti ilman edeltäjiensä marxilaista ideologista identiteettiä.
- SKP(y) vuosina 1993–94 eteni kohti Kommunistisen puolueen avointa uudelleenrakentamista, se pyrki jäämään osaksi laajempaa Vasemmistoliittoa.
- Vasemmistoliitto ei hyväksynyt itsenäisen kommunistisen puolueen toimintaa sisällään.
- SKP(y):n jäseniltä evättiin mahdollisuus asettua Vasemmistoliiton ehdokkaiksi, mikäli he säilyttivät samalla kommunistisen puoluejäsenyytensä. Tämä pakotti aktivistit ja erityisesti vaaleilla valitut poliitikot valitsemaan näiden kahden välillä.

1994 - eteenpäin

- Vasemmistoliitto peri vanhan SKDL-maailman parlamentaarisen aseman, suuren osan organisatorisesta legitimitetistä ja merkittävän osan sen jäljellä olevasta äänestäjäkunnasta.
- Uudelleen rakennettu SKP säilytti selvästi kommunistisen identiteettinsä, mutta jäi tämän vaalipoliittisen perinnön ulkopuolelle ja muuttui hyvin pieneksi parlamentin ulkopuoliseksi puolueeksi.

Työväenliikkeen loppu

- SDP luopui vallankumouksesta 1918, ottaen päämääräksi hyvinvointivaltion rakentamisen ja luokkasovun.
- Vanha SKP luopui vallankumouksesta käytännössä 1945, osallistuen hyvinvointivaltion rakentamiseen.
- Vasemmistoliitto luopui vallankumouksesta 1994 ja keskittyi liberaalien arvojen sekä työväenoikeuksien edistämistä kapitalismin sisällä – kapitalismin parannus.
- SKPy ottaa SKP:n tittelin, modernisoi itsensä retorisesti kesytetyksi, mutta vallankumouksen teoriassa hyväksyväksi, mutta käytännössä syrjään laittaneeksi parlamentaristiseksi puolueeksi ilman parlamentaarista valtaa.

kommunistien Kompastuskivet

- Hyvien aikojen kompastuskivet
 - Toiminta keskittyy järjestöjen, liikkeiden ja niiden resurssien kasvattamiseen, mutta kumpaakaan ei käytetä tarkoitukseen jota varten ne on tarkoitettu.
 - välineiden muuttumiseksi päämääriksi.
 - Toiminta joka valitaan, sovitetaan mukavuuden ja turvallisuuden raameihin, sekä siihen mikä on suosittua.
 - Pelätään, että toiminta johtaa saavutetun menettämiseen
 - Kamppailu oman liikkeen sisäisten harhaoppisten kanssa ylittää tärkeydessä liikkeen todellisen päämäärän.
 - Sisäisestä yhdenmukaisuudesta tulee tärkeämpää kuin ulkoisen voiman kasvattamisesta.
 - Kyvyttömyys hallinnoida omistettuja resursseja.
 - Ajatus siitä, että hajoaminen parantaa tilannetta.

Huonojen aikojen sudenkuopat

- Huonojen aikojen kompastuskivet.
 - Kuvitelma siitä, että huonoina aikoina toimii hyvien aikojen opit toimivat menneinä aikoina.
 - Menestyksen reseptin muuttuminen epäonnistumisen reseptiksi.
 - Ripustautuminen menneisyyteen kaikilla tavoilla.
 - symbolinen nostalgia – vanhat tunnukset, nimet, rituaalit ja sankarit;
 - organisatorinen nostalgia – vanhojen organisaatiomallien säilyttäminen;
 - strateginen nostalgia – oletetaan yhteiskunnan edelleen toimivan kuten aikana, jolloin strategia syntyi.
 - Resurssien vähäisyys
 - Kokoustaminen ja haaveilu näyttäytyy toimintana.
 - Vähien resurssien hallinnoiminen muuttuu toiminnaksi.
 - Todellisen toiminnan ja saavutuksien puute
 - Altistaa kiistelylle toiminnan oikeellisuudesta
 - Valta, toiminta ja henkilöristiriidat korostuvat pienissä liikkeissä.
 - Altistaa toiminnan lamaantumiselle

-
- Toiminnan ja identiteetin sekoittuminen → Ajatus siitä, että ”olla jotakin” on arvokasta liikkeelle.
 - Ohjelmallinen kunnianhimo kompensoi käytännöllistä heikkoutta → vaaliohjelma 2027
 - Pienuus selitetään hyveeksi → meillä ei ole opportunisteja ja voimme toimia nopeasti.

Murrosaikojen sudenkuopat

- Ei tunnisteta, että vanha tilanne on päättynyt → Jatketaan kuin vallankumouksellista tilaa ei olisi.
- Kuvitellaan jokainen kriisi vallankumoukselliseksi tilanteeksi → toimitaan liian aikaisin.
- Ei osata vaihtaa toimintamuotoa → murrosaikana voi joutua nopeasti vaihtamaan mielensosoituksesta katutaisteluun.
- Vallan saavuttamiselle ei ole konkreettista suunnitelmaa → 1918 vallankumous
- Ei osata tehdä kompromisseja ratkaisevalla hetkellä → Joskus on hyväksyttävä huono sopimus

Voiton jälkeiset kompastuskivet

- Puolue korvaa työväenluokan.
↓
 - Puoluejohto korvaa puolueen.
↓
 - Hallintokoneisto korvaa puoluejohdon.
↓
 - Järjestelmän säilymisestä tulee tärkeämpää kuin alkuperäisestä yhteiskunnallisesta päämäärästä.
-

”Byrokratia”

- vallankumouksen puolustaminen alkaa oikeuttaa lähes mitä tahansa;
- väliaikaiset poikkeustoimet muuttuvat pysyviksi
- oppositiosta tulee automaattisesti vastavallankumousta
- talouden hallinnollinen kontrolli sekoitetaan sosialistiseen demokraattisen hallintaan.
- johtajien tieto korvaa työntekijöiden osallistumisen
- valtion omistus tulkitaan automaattisesti yhteiskunnalliseksi omistukseksi.